

Nr 88.

Av herr **Persson** m. fl., *angående lagstiftning om förbud mot nedläggande av industriella företag.*

Ekonomiska kriser åtföljas i regel av svåra skadeverkningar. Dessa drabba icke endast näringslivet utan även samhället. Företag läggas ned och de anställda förlora sin arbetsförtjänst. Icke alltid kunna de erhålla arbete på annat håll, utan stat och kommun måste träda emellan för att säkerställa deras livsuppehälle. Då ett företag upphör med sin verksamhet, minskas skatteunderlaget inom den kommun, där det är beläget. Det är inte bara företagets egna inkomster, som falla bort, utan även personalens. Både tjänstemän och arbetare ha kanske dessutom uppfört egna bostäder åt sig, på vilka de i regel torde ha skuld. De bli genom sin arbetslöshet oförmögna att amortera och förränta denna skuld, och i många fall måste de lämna ifrån sig de egna hem, för vilkas skapande de nedlagt stort arbete och stora kostnader.

Det har ofta hänt, att ett helt samhälle skapats kring en industri, varför ett nedläggande av densamma innebär en fullständig katastrof för detta. Mestadels beror ett dylikt nedläggande på en allmän kris inom näringslivet, men ibland kan det inträffa, att en sådan åtgärd vidtas för att undanröja konkurrens med andra företag. I ekonomiskt avseende starkare företag kunna köpa ett svagare och skrota ned detta för att bli av med en besvärande konkurrens från dess sida. Med all respekt för önskvärdheten av en rationalisering inom industrien måste dock ett tillvägagångssätt av det senare slaget ur social synpunkt fördömas. Även under en allmän kris bör ett företag icke lättvindigt läggas ned utan att först alla utvägar att bevara detsamma åt hemorten noga undersökas.

Under den fredskris, som följde efter förra världskrigets slut, gingo åtskilliga företag här i landet sin undergång till mötes. Andra fingo sin ekonomiska ryggrad knäckt och ha senare måst nedlägga sin verksamhet. Ofta har detta skett på ett sätt, som åsamkat aktieägarna väldiga förluster. De banker, som finansierat företaget, ha bevakat sina intressen till det yttersta, och ibland pressat aktieägarna hårdare än som både ur rent ekonomiska och särskilt sociala synpunkter skulle ha varit önskvärt. Bankerna ha ofta övertagit aktiemajoriteten i sådana företag och således blivit deras ägare. En sådan utveckling måste inge betänkligheter, då bankerna härigenom åtagit sig uppgifter, för vilka deras verksamhet icke är avsedd. Deras uppgift är ju att lämna kredit åt näringslivet, inte att uppträda som egna företagare. Bankernas ledning ha givetvis varken

samma möjligheter eller samma intresse att driva ett företag, som en styrelse för detta, vilken väl känner företagets allmänna förutsättningar och möjliga framtidsutsikter. Det föreligger därför stor risk för att en bank behandlar frågan om ett eventuellt nedläggande av ett företag alltför lättvindigt.

Då så omfattande skadeverkningar uppkomma för alla berörda parter genom att ett industriellt företag lägges ned, bör detta icke få ske utan att något organ för samhället fått pröva, om detta kan anses nödvändigt eller icke. Skulle det fallet inträffa, att en spekulant på företaget är villig att fortsätta driften, bör ett nedläggande genom beslut av företagets styrelse eller ägare absolut icke tillåtas. Enligt vår mening bör en lagstiftning för att hindra onödig nedläggning av företaget komma till stånd. Erforderlig hänsyn måste dock tagas till företagets egna berättigade intressen.

Med stöd av vad vi anfört få vi därför hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära utredning och framläggande för riksdagen av förslag till lagstiftning rörande förbud mot nedläggande av industriellt företag innan frågan om nedläggning prövats av offentlig myndighet ur såväl näringspolitisk som social synpunkt.

Stockholm den 21 januari 1943.

Ivar Persson.

Arvid De Geer.

Gust. Elofsson
i Vä.
